

MARJAN MINNESMA, DIRECTEUR URGENDA, PLEIT VOOR MONDIALE SYSTEEMVERANDERING

'MILIEUSCHADE VAN PRODUCTEN DOORREKENEN IN DE PRIJS'

TEKST: ADRIAAN VAN HOOIJDONK
FOTO: JOSJE DEEKENS

Marjan Minnesma, directeur van Urgenda, pleit voor een verandering van het mondiale economisch systeem om de opwarming van de aarde een halt toe te roepen. Beursgenoteerde bedrijven laten zich te veel leiden door de financiële belangen van aandeelhouders, terwijl ze meer oog zouden moeten hebben voor de ontwrichtende gevolgen van de klimaatverandering. Overheden zijn hierbij aan zet. "Bijvoorbeeld door regels op te stellen om de milieuschade van een product in de prijs door te rekenen."

Drie weken voor het begin van de klimaatconferentie in Glasgow, op 6 oktober, vertrok Marjan Minnesma met honderden wandelaars vanuit de Groningse Eemshaven naar Schotland. De tocht van ruim 500 kilometer voerde langs tientallen koploperprojecten die de samenleving kunnen helpen om in 2030 op netto nul uitstoot te komen: van een boerderij die zichzelf voorziet van stroom met een kleine windmolen en het eerste all-electric ziekenhuis van Nederland in Meppel tot 's werelds eerste grootschalige zonnedijk in de Eemshaven. "Doel van de tocht was onder meer om te laten zien dat de doelen en acties drastisch bijgesteld moeten worden om de opwarming

op aarde onder de 1,5 graden Celsius te houden", blikte Minnesma terug. Tijdens het MS Teams-interview had Minnesma als achtergrond windmolens in zee met een beschermende coating. De koploperprojecten die de wandelaars bezochten laten volgens haar zien dat er al genoeg oplossingen zijn om de opwarming van de aarde tegen te gaan. "Maar in Nederland missen we de urgentie om écht grootschalig in actie te komen. Dat komt ook omdat we hier, in tegenstelling tot verre buitenlanden, maar beperkt last hebben van de gevolgen van de klimaatverandering."

Geen incidenten

Drie droge zomers op een rij, evenals de nationale waterramp in Limburg en de clusterbuien in Noord-Holland die gezamenlijk honderden miljoenen euro's schade opleverden, brachten hier nog geen verandering in. De samenleving, met name de politiek, heeft volgens haar nog steeds de neiging om dit soort gebeurtenissen als incidenten te bestempelen. "En niet als een voorteken dat deze situaties de komende jaren veel vaker gaan voorkomen." Als we nu niet ingrijpen warmt de aarde verder op en worden grote delen van de planeet onleefbaar door overstromingen, orkanen en de alsmaar stijgende zeespiegel, waarschuwt Minnesma. Alleen al in de sub-Sahara wonen 200 miljoen mensen die er bij een temperatuurstijging van 2 graden Celsius niet kunnen blijven wonen. Daarom kijkt ze met gemengde gevoelens terug op de resultaten van de klimaattop in Glasgow. De wereldleiders hebben het niet aangedurfd om af te spreken de CO₂-uitstoot in tien jaar tijd terug te brengen naar nul. Dat is nodig om de opwarming van de aarde tot 1,5 graad Celsius te beperken. "Ze mikken nu op 2050, maar

'ONZE EERSTE
INSTEK IS HET
AANPAKKEN
VAN DE CO₂-
REDUCTIE.
DAARNAAST
MOETEN WE
KIJKEN HOE WE
DE SECTOR EN
DE ECONOMIE
ZO CIRCULAIR
MOGELIJK
KUNNEN MAKEN'

Dispergeren & Malen

WAB DYN®O-MILL UBM

De nieuwe WAB maalmolens met de innovatieve
DYN®O-DISC BC maalschijven

Kenmerken:

- > Ideaal voor het dispergeren en malen van hoog viskeuze producten
- > Geschikt voor hoge doorvoer
- > Geschikt voor recirculatie of one-pass modus
- > Onderhoudsvriendelijk en ergonomisch
- > Werkt met maalparels van 0.2 tot 2.5 mm
- > Maalkamers van 0.5 tot 100 liter

Maalparels:

- > Tosoh YTZ
- > Jyoti Zirconox

Optioneel:

- > Frequentieregelaar pomp
- > Frequentieregelaar molen
- > Volledig ceramische uitvoering
- > ATEX

ESKENS
PROCESS SOLUTIONS

www.eskens.com

ESKENS, MORE THAN JUST MACHINES...

'ALS VERFSYSTEMEN STEEDS LANGER MEEGAAN, NEEMT DE MILIEUBELASTING AF'

vertellen er niet bij dat jonge mensen in de tweede helft van deze eeuw dan voor de haast onmogelijke opdracht staan om een grote hoeveelheid CO₂ uit de lucht te halen." Bovendien moeten we vrijwel alle landbouwgronden in de wereld met bossen beplanten en dertig jaar laten staan om echt onder de 1.5 graad Celsius te blijven. "Ik vind het immoreel dat onze generatie jonge mensen hiermee opzadelt."

Grote vervuilers

Nederland kan volgens haar wel degelijk het verschil maken om de klimaatverandering tegen te gaan. In een gesprek met minister-president Mark Rutte, naar aanleiding van haar plan 'Woman on the moon', wees ze erop dat wij in absolute zin tot de 20 procent grootste uitstoters in de wereld behoren. En uitgerekend per persoon zitten wij binnen de groep in de top tien van CO₂-uitstoot per persoon. "We moeten eerst zelf onze zaken op orde krijgen voor we naar andere landen, zoals India, wijzen. Historisch gezien hebben wij veel meer uitgestoten en ook vandaag de dag stoot een Indiër nog maar een fractie uit van een Nederlander. Logisch dat zo'n land aangeeft dat wij eerst zelf maar onze uitstoot moeten verlagen voor ze honderd procent afscheid nemen van fossiele grondstoffen, zoals kolen." Het plan 'Woman on the moon' verwijst naar de aanpak van de Amerikaanse president Kennedy. Hij wilde binnen tien jaar een mens op de maan, terwijl er op dat moment nog helemaal geen kennis voorhanden was om het te realiseren. Acht jaar later stond de eerste Amerikaan op de maan. De projecten uit het plan laten volgens haar zien dat de grote CO₂-uitstoters in ons land, zoals chemieconcern Dow, kunstmestproducent Yara en staalproducent Tata Steel, wel degelijk in tien jaar naar nul uitstoot kunnen. Bijvoorbeeld door staal en kunstmest niet met steenkool, maar met waterstof te maken. Of chemische producten te maken in elektrische in plaats van op fossiele brandstoffen gebaseerde krakers. Minnesma zat met CEO's van de grootste uitstoters in Nederland aan tafel om de plannen te bespreken. De eerste initiatieven zijn in gang gezet, maar de overheid moet volgens haar veel meer de regie nemen in deze crisissituatie om in 2030 nul uitstoot te bereiken. Dat geldt ook voor de overgang naar een circulaire economie, die volgens haar nog in de kinderschoenen staat.

Welke rol ziet u hierbij weggelegd voor de verf- en drukinktindustrie? De sector bestaat voornamelijk uit mkb-ondernemingen, veelal familiebedrijven, die voor de verduurzaming van

de verf- en drukinkt-recepturen van de grote, internationaal opererende chemiebedrijven met het hoofdkantoor in het Midden-Oosten of andere landen afhankelijk zijn.

"De sector heeft momenteel wellicht niet genoeg duurzame alternatieven. Startende duurzame grondstoffenleveranciers hebben die wel, maar die zijn vooralsnog veel kostbaarder in vergelijking met fossiele varianten. Ook ontbreekt het aan de benodigde industriële schaalgrootte. Daarom is het aan de overheid om regels op te stellen en subsidie te verlenen die ervoor zorgen dat de startende bedrijven veel sneller naar full scale installaties kunnen gaan. Alle bedrijven moeten tegelijkertijd worden gedwongen om te veranderen. Zo voorkom je dat een duurzame grondstoffenleverancier zichzelf uit de markt prijst. De chemie die we nodig hebben moet wél duurzaam zijn. Onze eerste insteek is het aanpakken van de CO₂-reductie. Daarnaast moeten we kijken hoe we de sector en de economie zo circulair mogelijk kunnen maken."

Maar hoe zit het met de rol van de consument? Moeten we met z'n allen niet veel minder gaan consumeren? En duurzamer inkopen?

"Het is een strategie van bepaalde krachten in de samenleving die de energietransitie willen vertragen om de verantwoordelijkheid voor de klimaatverandering deels bij de consument te leggen. Er is een kleine groep van 20 procent die bereid is om meer te betalen voor duurzame producten. De rest gaat voor de laagste prijs. De overheid is nodig om de bodemprijs omhoog te brengen. Zo is het verschil in prijs tussen een plofkip en een duurzame kip nog steeds veel te groot. Maar bij de plofkip is de milieuschade niet in de kostprijs verdisconteerd. Daar is de overheid voor nodig."

Hoe staat het in uw ogen met de beoogde circulaire economie in Nederland? En welke relatie is er met de klimaatverandering?

"De circulaire economie staat nog in de kinderschoenen en is veel minder ver dan de energietransitie. Het blijft vooralsnog bij abstracte rapporten en grafieken, maar in de praktijk gebeurt er te weinig. In het huidige economische systeem, gericht op zoveel mogelijk verdiensten per eenheid product, zijn er bedrijven die liever producten maken die zo snel mogelijk kapotgaan om weer iets nieuws te verkopen. Dat levert een hoop vervuiling op. Samen met de klimaatverandering is de biodiversiteit hierdoor wereldwijd schrikbarend afgenomen. Producenten moeten meer kwaliteitsproducten maken,

USED AROUND THE WORLD – AND NOW BACK HOME EVEN FASTER!

Worldwide collection of IBCs and
environmentally friendly reconditioning

Free service subject to our collection T&Cs

Even for small quantities, in many regions
from one container

Collection within a few working days

The best service is now only a scan away. Simply scan the QR code on our new SCHÜTZ TICKET SERVICE sticker with your mobile device and you will be taken straight to your SCHÜTZ service station and a convenient overview of all contact options. Online, by e-mail or phone – a simple click is all it takes to order your collection.

Discover all the advantages of the SCHÜTZ TICKET SERVICE:
www.schuetz.net/ticket

SCHÜTZ (Benelux) B.V.
Westelijke Randweg 23
Haven 0413
NL-4791 RT Klundert
Phone +31 168 334 600
Fax +31 168 334 621
info1benelux@schuetz.net
www.schuetz.net/benelux

'WE MOETEN EERST ZELF ONZE ZAKEN OP ORDE KRIJGEN VOOR WE NAAR ANDERE LANDEN, ZOALS INDIA, WIJZEN. HISTORISCH GEZIEN HEBBEN WIJ VEEL MEER UITGESTOTEN'

die je kunt repareren om er zo lang mogelijk mee te doen. Hier is de overheid eveneens aan zet om regels te stellen. Ook het onderwijs is nog ingericht op de lineaire economie. Ik heb kinderen op de universiteit die nog volop colleges krijgen in de 'oude economie.'

Hoe staat u tegenover 'chemical leasing'? De producent blijft eigenaar van de chemicaliën die tegen betaling zijn producten 'uitleent'. Partijen kunnen bijvoorbeeld voor een aantal jaren vastleggen hoe lang een brug moet worden beschermd. De opdrachtgever hoeft niet na te denken over de hoeveelheid en het type verf en het verdienmodel van de producent verschuift naar service.

"Dergelijke serviceconcepten zie je op veel terreinen. Zo startte Philips tien jaar geleden met het aanbieden van lichturen in plaats van lampen. De meeste concepten zouden goed voor het milieu moeten zijn. De verfproducent heeft er belang bij om zo min mogelijk verf te gebruiken om zichzelf niet uit de markt te prijzen. En de applicateur moet het werk zo goed uitvoeren dat hij niet om de paar jaar moet terugkomen. Dat scheelt arbeidskosten."

Hoe kijkt u naar de rol van de verfindustrie bij de verduurzaming van onze maatschappij. Coatings zorgen er immers voor dat belangrijke objecten, zoals windmolens, veel langer meegaan. Sommige verfsystemen beschermen en verfraaien tegenwoordig wel 25 tot 30 jaar.

"In het Nederlands kennen we alleen het woord duurzaamheid. In het Engels heb je durable en sustainable. Het feit dat een product levensverlengend werkt, wil nog niet zeggen dat het duurzaam is. Verf is deels op fossiele grondstoffen gebaseerd. Maar in sommige

gevallen is het niet erg als het koolstofatoom fossiel is, zolang het maar in de kringloop blijft. Dat geldt bijvoorbeeld niet voor sommige stoffen in anti-fouling die slecht zijn voor het aquatisch milieu."

Schepen hebben echter last van aangroei van micro-organismen waardoor ze moeilijker door het water glijden en meer brandstof verbruiken. Hoe weeg je de voor- en nadelen tegen elkaar af?

"De grondstoffenleveranciers en de verfindustrie hebben misschien al het nodige gedaan om de milieubelasting te verminderen. Schepen kunnen ook duurzamer gaan varen door geen stookolie, maar ammoniak te gebruiken. Dat kun je op een duurzame manier met hernieuwbare energie produceren. Een rederij verstoekt dan wellicht meer ammoniak, maar zijn er geen anti-fouling meer nodig. Een andere optie is om de scheepsromp handmatig te laten reinigen in lagelonenlanden. En daar een eerlijke prijs voor te betalen."

Hoe ziet u de toekomst van de verf- en drukinktindustrie in ons land?

"De VVVF zou de leden kunnen verenigen rond een sterk pakket voor duurzaamheid dat ze aan de overheid aanbiedt. Dat je zegt: dit is wat we willen en daar ook samen de schouders onder zetten. Je kunt je afvragen of we alles moeten blijven doen wat we nu doen. Kleuren zullen we altijd nodig hebben. En als verfsystemen steeds langer meegaan, neemt de milieubelasting af. En er zijn genoeg watergedragen verven. We zullen blijven drukken en niet alles digitaliseren. Er zijn genoeg mensen die wel een boek lezen en graag de gedrukte krant lezen." ■

DEZE EMMERS ZIJN 100% GERECYCLED

Maak kennis met de emmers die het verschil gaan maken. Deze emmers zijn gemaakt van 100% gerecycled kunststofafval en zorgen per emmer voor maar liefst 90% minder uitstoot van CO₂. Ook het verschil maken? Lees meer over rdplastics.nl/duurzaam-dijkstra

**DIJKSTRA
PLASTICS**

cilindrische verfblikken ImCare®

optimale bescherming

bodem, ring en deksel

RL en TT sluitingen

3-delig

premium uitstraling

offset bedrukking

zelfklevend etiket

met draaghengsel

100% recyclebaar

van 125 ml t/m 4 liter

Mus Verpakkingen

Blik bepalend

Mus Verpakkingen BV | Herfordstraat 9 | 7418 EX | NL - Deventer
T +31 (0)570 629 229 | info@musverpakkingen.nl | www.musverpakkingen.nl